

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11

สู่ความเป็นเลิศ

ADMINISTRATIVE MODEL OF PHRAPARIYATTHAM SCHOOL GENERAL EDUCATION DEPARTMENT GROUP 11 FOR EXCELLENCE

¹พระครูวินัยธรสันติพงษ์ ทองวิเศษ, ²ชูเกียรติ วิเศษเสนา, ³สมบุญรณ์ ตันยะ
และ ⁴สงวนพงศ์ ชวนชม

¹Phrakhruwinaithonsantiphong thongwiset, ²Chookiat Wisetsena

³Somboon Tanya and ⁴Sanguanpong Chuanchom

¹มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ประเทศไทย

¹Vongchavalitkul University, Thailand

¹Santiphong_tho@vu.ac.th

Received: June 15, 2024; **Revised:** November 8, 2024; **Accepted:** December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ รวม 11 รูปแบบ มาสังเคราะห์ให้อ้างอิงประกอบของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

จัดการ และ 5) ผลลัพธ์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ มีการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ 14 รูป/คน สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน แล้วนำมาสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สารสำคัญ 4) การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการบริหาร PDCA ได้แก่ PLAN (การวางแผน) DO (การปฏิบัติ) CHECK (การตรวจสอบ) ACT (การแก้ไขปรับปรุงและนำไปเป็นข้อมูลดำเนินการในรอบต่อไป) มาเป็นหลักในการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับ การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 5 ด้าน และตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน แล้วนำไปประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ที่เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) จำนวน 43 รูป /คน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยภาพรวม พบว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานตามกรอบการบริหาร ที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ และ 5) ผลลัพธ์ 2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สารสำคัญ 4) การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการบริหาร PDCA ได้แก่ PLAN (การวางแผน) DO (การปฏิบัติ) CHECK (การตรวจสอบ) ACT (การแก้ไขปรับปรุงและนำไปเป็นข้อมูลดำเนินการในรอบต่อไป)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, แผนกสามัญศึกษา, สู่ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were: to study the administrative conditions of the Phrapariyattidhamma schools in the General Education Division of District 11 towards excellence from the Phrapariyattidhamma schools in the General Education Division of

District 11 that followed best practices and schools under the Office of Secondary Educational Service Area that also followed best practices. The research synthesized relevant documents and studies from both domestic and international sources to derive 11 models of excellence in administration. From these, five components of an administrative model for excellence were synthesized: 1) organizational leadership, 2) strategic planning, 3) focus on personnel, 4) management processes, and 5) results. These components formed the conceptual framework for developing the model. The study involved in-depth interviews with 14 directors and deputy directors from Phrapariyattidhamma schools in the General Education Division and schools under the Office of Secondary Educational Service Area with best practices from 3 schools. This draft model was refined using the principles of model construction theory, which included: 1) principles and rationale, 2) objectives, 3) key content, 4) implementation, and 5) success conditions. The PDCA (Plan-Do-Check-Act) cycle was used as the main process for implementation, aligning with the five components of excellence. The model's appropriateness was evaluated through a focus group discussion with seven experts. was assessed for feasibility and utility by purposively selecting 43 directors from Phrapariyattidhamma schools in the General Education Division of District 11. The research results were as follows: 1. The administrative conditions of Phrapariyattidhamma schools and schools under the Office of Secondary Educational Service Area with best practices overall were aligned with the five components of excellence: 1) organizational leadership, 2) strategic planning, 3) focus on personnel, 4) management processes, and 5) results. 2. The administrative model for Phrapariyattidhamma schools in the General Education Division of District 11 towards excellence consisted of 1) principles and rationale, 2) objectives, 3) key content, 4) implementation, and 5) success conditions, utilizing the PDCA (Plan-Do-Check-Act) cycle.

Keywords: Administrative Model, General Education Division, Towards Excellence

บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ไทยซึ่งในปัจจุบันมีการศึกษาสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรม และแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะด้านหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาล้วน ๆ ไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไปปะปน ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลี และหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคปัจจุบัน เพราะสามารถบูรณาการนำเอาการศึกษาสงฆ์ทั้ง 3 แผนกมาหลอมเป็นหนึ่งเดียวว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาสงฆ์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนโดยทำการประเมินโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งสิ้น 17,562 แห่ง ได้ให้ข้อเสนอแนะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรมีนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ทั้งระบบความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการทำงาน และมีสุนทรียภาพ รวมทั้งการบริหารวิชาการของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถและความพอเพียงของครู แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังประสบกับสภาพและปัญหาการบริหารงาน จึงทำให้การบริหารโรงเรียนไม่เป็นที่แพร่หลายและทำให้การบริการแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ซึ่งมีจำนวน 43 โรงเรียน มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ (สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11) ซึ่งหากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขโดยรีบด่วนแล้วอาจส่งผลเสียหายต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษารวมทั้งคุณภาพผู้เรียนต่อไป

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ทำให้ผู้บริหารการศึกษาไทยพยายามส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยตลอดเพื่อส่งเสริมโรงเรียนให้มีคุณภาพ ได้แก่ โรงเรียนดีเด่นรางวัล

พระราชทาน โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนดีประจำตำบล โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เป็นต้น โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศจากนักวิชาการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการหรืออาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 ท่าน และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่สังกัดอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ จำนวน 43 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม มีการวิจัย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ

ตอนที่ 3 แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารสู่ความเป็นเลิศนำมาสังเคราะห์ จำแนกตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ 5 ด้าน คือ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นบุคลากร กระบวนการจัดการและผลลัพธ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ สรุปผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารสู่ความเป็นเลิศ สังเคราะห์กรอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสร้างเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการทุกท่านของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 1 โรงเรียน และผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการทุกท่าน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 2 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 รูป และผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 10 คน รวม 14 รูป/คน พบว่า ผู้บริหารได้ดำเนินงานตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามองค์ประกอบที่ 3 สาระสำคัญ การนำองค์กร

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การเป็นผู้นำของสถานศึกษา	4.86	0.35	มากที่สุด
2. การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และจุดเน้นในการปฏิบัติงาน	4.82	0.38	มากที่สุด
3. การสื่อสารการจูงใจ และการเสริมแรงให้บุคลากรในสถานศึกษา	4.86	0.35	มากที่สุด
4. การควบคุมและการกำกับดูแลการทำงานของบุคลากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	4.83	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.84	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ องค์ประกอบที่ 3 สาระสำคัญ การนำองค์กร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) โดยระดับความเหมาะสมสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ การเป็นผู้นำของสถานศึกษา, การสื่อสารการจูงใจ และการเสริมแรงให้บุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมา ได้แก่ การควบคุมและการกำกับดูแลการทำงานของบุคลากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ($\bar{X} = 4.83$) และรองลงมาได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และจุดเน้นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.82$) ตามลำดับ

2. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ จำแนกตาม องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เพื่อให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 ใช้เป็นแนว ทางในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลและยกระดับสู่ความเป็นเลิศ	4.98	0.15	มากที่สุด	4.93	0.26	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.98	0.15	มากที่สุด	4.93	0.26	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ องค์ประกอบที่ 2 ด้านวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$) และ ($\bar{X} = 4.93$) ตามลำดับ

3. ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ การตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 จำนวน 43 รูป /คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการและเหตุผล	4.91	0.29	มากที่สุด	4.91	0.29	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.98	0.15	มากที่สุด	4.93	0.26	มากที่สุด
3. สาระสำคัญ	4.82	0.46	มากที่สุด	4.82	0.45	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.80	0.48	มากที่สุด	4.81	0.48	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.86	0.42	มากที่สุด	4.88	0.32	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	0.36	มากที่สุด	4.87	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) เท่ากันทั้ง 2 ด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้สูงสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.83$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์สูงสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.83$)

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการทุกท่าน มีการบริหารจัดการตามกรอบการบริหารที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ 5) ผลลัพธ์ ทั้งนี้ยังมีส่วนที่แตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียน คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนเฉพาะพระสงฆ์

และสามเณร จึงมีบางรายวิชา หรือบางกิจกรรมที่ต้องปรับให้เข้ากับหลักพระพุทธศาสนา รวมถึงโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีคุณภาพของผู้บริหาร ครู นักเรียน ต่ำกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพราะมีข้อจำกัดในการคัดเลือก สรรหาบุคลากร และมีงบประมาณจำกัดเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนน้อย จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สอดคล้องกับพระครูสมุห์ทอง ฐิตปณฺโญ (บุตรดี) (2565, บทคัดย่อ) กล่าวว่า สภาพศักยภาพครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพมากที่สุดมีความเหมาะสมสามารถนำไปพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนได้จริงประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านค่านิยม (Values) 2) การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านทักษะ (Skills) 3) การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านความรู้ (Knowledge) 4) การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attributes) 5) วิธีการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน คือ การฝึกอบรม การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานที่ประสบความสำเร็จ การหมุนเวียนสับเปลี่ยนงาน การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาวิจัยและพัฒนางานในหน้าที่ การพัฒนาแบบผสมผสาน และมีความมุ่งหวังว่า โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำองค์กรสามารถกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การขึ้นนำ การสื่อสารกับบุคลากรกระตุ้นให้มีผลการดำเนินการที่ดี มีวิสัยทัศน์ (Vision) มีนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการวางแผนกลยุทธ์การทำงานร่วมกัน บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน มีกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับณัฐกานต์ ดำรงรักษัธัญญา (2561) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนบุคลากรในการเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีการสอนสมัยใหม่อยู่เสมอ และให้ความสำคัญด้านสวัสดิการต่างๆ ที่บุคลากรจะพึงมีพึงได้และการสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ พร้อมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักในสถานศึกษาของตนเอง เงิน (Money) ควรจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษาในการผลิตสื่อต่าง ๆ และมีค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรในสถานศึกษาที่เหมาะสม และควรมีการปรับค่าตอบแทนสูงขึ้นในแต่ละปีเพื่อเป็นการเสริมแรงในการทำงานและเพิ่มพฤติกรรมที่ต้องการ วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) สถานศึกษาควรอำนวยความสะดวกในการดำเนินการศึกษา จัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนให้แก่ นักเรียน สร้างแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และการจัดการ (Management) สถานศึกษาควรจัดกระบวนการบริหารงานทั้งหมดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อนักเรียน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ตามองค์ประกอบของรูปแบบ เพราะว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการบริหารความเป็นเลิศ รวม 11 รูปแบบ มาสังเคราะห์ให้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน โดยใช้กระบวนการบริหาร PDCA ได้แก่ PLAN (การวางแผน) DO (การปฏิบัติ) CHECK (การตรวจสอบ) ACT (การแก้ไขปรับปรุง และนำไปเป็นข้อมูลดำเนินการในรอบต่อไป) มาเป็นหลักในการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผน กลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ 5) ผลลัพธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับพระมหาธีรเพชร ธีรเวที (2558) ที่ระบุว่า สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นรูปแบบการบริหารในลักษณะการผสมผสานระหว่างรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกรูปแบบ วิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับ พระมหาสุพรรณ วิศาลโท (2561) กล่าวว่า การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการจัด กิจกรรมการสอน การจัดทำและการใช้สื่อ นวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน ด้าน การบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารควรให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดงบประมาณในการใช้จ่ายตามงาน โครงการต่างๆ ของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารควรให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อปฏิบัติ กฎ ระเบียบต่างๆ ที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบ และข้อกำหนดของทางราชการ ด้านการบริหารงานทั่วไปและสอดคล้องกับพระมหาวาสันต์ ฐิริปัญโญ (ยางสิงอ้อ) (2564) กล่าวว่า การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีส่วนประกอบของรูปแบบ 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 3.1) องค์ประกอบของทักษะการสอน 3.2) วิธีการพัฒนาทักษะการสอน 3.3) กิจกรรมเสริมทักษะ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 11 สู่ความเป็นเลิศ พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ตามองค์ประกอบโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ มีความสอดคล้องกับการบริหารงานใน

โรงเรียนของตนที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารที่ต้องครบถ้วน มิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นและที่สำคัญการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังคงต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ มีการจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นบุคลากรผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Ka-ho Mok (2003) ซึ่งกล่าวว่า สิ่งที่จะส่งผลให้สถานศึกษาเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาตนเอง คือ การนำเสนอรูปแบบความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา (School excellence model : SEM) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และประเมินตนเอง และสอดคล้องกับ พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข) (2562) กล่าวว่า การบริหารจัดการของผู้อำนวยการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีระดับการปฏิบัติสู่ความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น การบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างเป็นระบบ ภายใต้กระบวนการบริหารในการวางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ที่สามารถบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพหรือผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สู่ความเป็นเลิศ และสอดคล้องกับ พระมหาสุพิชฌุล ชิตวิริโย (เชื้อกุล) (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิด ที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหาร ส่งเสริมให้มีมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติกรอย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน มีการจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอน และการทำงานของบุคลากร โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง ควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสมุห์ทอง ฐิตปณฺโญ (บุตรดี). (2565). *การพัฒนารูปแบบศักยภาพครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข). (2561). *รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- พระมหาสุพรรณ วิสารโท (อินทมาส). (2561). *การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย. นครปฐม.
- ณัฐกานต์ ดำรงรักษัธัญญา. (2561). *ประสิทธิผลทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการจัดการ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. เชียงใหม่.
- พระมหาสันต์ ฐิริปัญญา (ยางสิงอ้อ). (2564). *รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธี โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อกุล). (2564). *การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พระมหาธีรเพชร ธีรเวที (มาตพงษ์). (2558). *การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพฯ.
- Mok, Ka-ho. (2003). *Decentralization and marketization of education in Singapore*. Journal of Educational Administration, Vol. 41(4), (2003): 348-366.